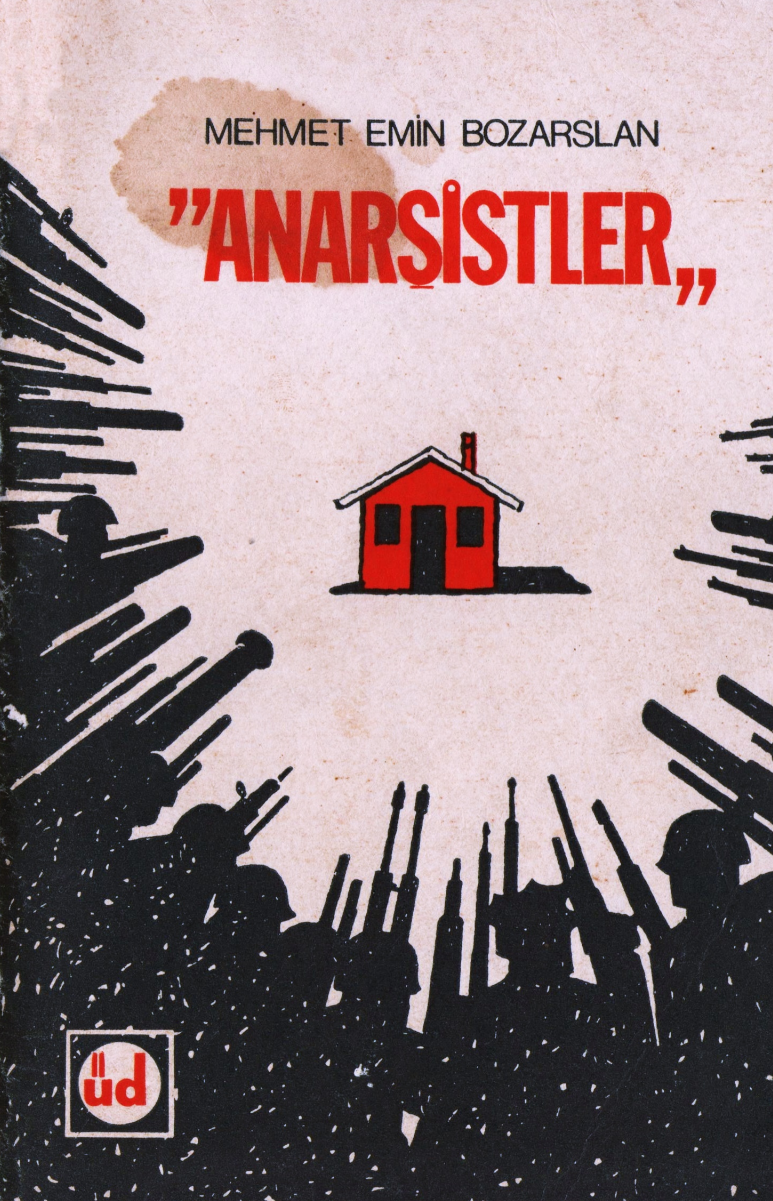
MEHMET EMİN BOZARSLAN

"ANARŞİSTLER"

ud

«ANARŞİSTLER»

ÜÇÜNCÜ DÜNYA
YAYINLARI

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 7

Edebiyat dizisi : 2

İlk basımı:
Eylül 1977 - İstanbul

Dizgi - Baskı :
ZAFER MATBAASI

Kapak Resmi :
TAN ORAL

Kapak baskısı :
KELEBEK MATBAASI

Cilt :
KARACAN CİLTEVİ

Yönetim yeri :
Nuruosmaniye Cad.
Ata İşhanı No: 34/104
Cağaloğlu-İstanbul

Yazışma adresi :
P.K. 497
Sirkeci - İstanbul

Mehmet Emin BOZARSLAN

«ANARŞİSTLER»

(Hikâye)

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI

Gece bekçisi Selim'in tekdüzen, sessiz bir yaşamı vardı. Kasabanın çarşısında, sokaklarında sabaha kadar düdüğünü öttüre öttüre dolaşır; sabahtan öğleye dek evde uyurdu. Öğleden sonra da çarşıya çıkıp, bir-iki ahbabın dükkânında çene çalardı.

Evi kasabanın kenar mahallesinde bir yamaçta, tek katlı, iki bölmeli bir gecekonduydu. Bölmelerden birinde gündüzleri kendisi, geceleri de yaşlı anası Emine yatardı. Öbür bölme ise kiler olarak kullanılırdı. İki bölme arasında dar bir aralık vardı. Evin dış kapısı bu aralıktan, yamaçtaki daracık bir düzlüğe açılırdı; bir kilim genişliğindeki yapay düzlüğe.

Selim, komşuları olan çöpçü Hasan'ın kızı Asiye'yi deli gibi seviyordu. Ama maaşı, başlık parası biriktirmesine yetmiyordu. Bu yüzden de isteyemiyordu Asiye'yi babasından.

∴

Selim, her günkü gibi akşam üzeri çarşıdan eve dönüyordu. Karnını doyurup gece nöbetine

çıkacaktı. Yamaca ağır ağır ve yorgun adımlarla tırmandı. Bezgindi. Sürdürdüğü, daha doğrusu sırtında yük gibi taşımak zorunda olduğu yaşamından bezdiği, her halinden belliydi. Bir yandan da gözucuyla, çöpçü Hasan'ların evinden yana bakıyordu ara sıra.

Kendi evinin önüne varınca kapıyı kapalı buldu. Şaştı bu duruma. Çünkü anası, gündüzleri hep açık bırakırdı kapıyı. Anasının rahatsızlanıp yatmış ve kapıyı kapamış olabileceğini düşündü. Birkaç kez çaldı kapıyı. Ama boşuna.. Ne kapı açıldı, ne de içerden bir ses duyuldu. Bir daha çaldı, içeriye kulak verdi. Nafile.. Ses seda yoktu. Bu kez daha sert çaldı. Yine ses çıkmadı.

Kuşkulandı. Anasının başına bir hal mi gelmişti yoksa? Yaşlı kadın kalp sektesinden filân ölmüş olmasındı birden? Ama öyle olsaydı kapının açık kalmış olması gerekirdi. Yoksa anası rahatsızlanınca, kapıyı kapayıp yatağa girmiş de sonra mı ölmüştü?

Pencereye yaklaştı. Pencere bir buçuk metre kadar yüksekteydi. Çerçevesine de dıştan, dört tane incecik demir çubuk takılmıştı. Selim, elini demir çubukların arasından geçirerek cama vurdu. Bir yandan da anasına sesleniyordu :

«Ana, ana.. Anacığım..»

Kulak kabarttı bir süre. Ses yoktu. Bir daha seslendi :

«Ana, ana.. Nerdesin?»

Yine ses çıkmadı. Öbür pencereye gitti. Cama vurarak seslendi. Ses yoktu içerden. Anasının mutlaka ölmüş olduuğna iyice inanmıştı artık. Kapıya döndü. Omuzuyla itip açmaya çalış-

tı kapıyı. Açamadı. Zorladı. Yine olmadı. Bütün zorlamasına rağmen açamadı bir türlü. Kapının arkadan çengellenmediğini, arkasına ağır bir cisim konmuş olduğunu anladı. İçini bu kez bir korku kapladı. Belirsiz bir korku.. Gözleri, elinde olmadan açıldı. «Ne olabilirdi?» diye düşündü. Yine yüklendi kapıya omuzuyla. Açamadı. Her itilişte yaylanıp yaylanıp oturuyordu kapı.

Kafası büsbütün karıştı. Ne olabilirdi kapının arkasındaki ağırlık? Yoksa anası, kapının arkasına düşüp bayılmış, ya da ölmüş müydü? Kapının açılmasına engel olan, anasının ölüsü müydü yoksa?

Çevresine bakındı. Kimseler yoktu görünürlerde. Son bir umutla dayandı kapıya. Açamadı yine. Sırtını duvara verip çömeldi. Başını iki avucunun arasına aldı. Bir süre öyle düşündü. Sonra birden yerinden fırladı ve kendi kendine söylenmeye başladı:

«Anarşistler.. Yüzde yüz onlardır.. Eve girip anamı alıkoymuşlar.. Kapının arkasına da un çuvallarını yığmışlar.. Anamın ağzını bağlamışlar, bağırmasın diye.»

Eli tabancasına gitti. Çekip kapıya ateş edecekti. Öyle düşündü bir an. Ama vazgeçti hemen. «Heriflerde daha güçlü silâh bulunabilir» diye geçirdi aklından.

Sahiden de üzerine ateş açılacakmış gibi korkuya kapılarak evin köşesine doğru gerisingeri gitti. Korkudan yüreği çırpınıp duruyordu. Dudakları, boğazı kurumuştu çabucak.

Yavaşça yamaçtan aşağı indi. Birkaç adım attıktan sonra, dönüp evdn yana baktı. «Ben size gösteririm şimdi, bir bekçinin evine girmenin,

nasını alıkoymanın ne demek olduğunu» diye söylendi.

Yürüdü yine. Bir yandan da kendi kendine söyleniyordu:

«Ulan oyuncak mı sandınız koca bir hökümatın bekçisini.. Ben size göstermezsem anamdan emdiğim süt haram olsun.. Girecek başka ev mi bulamadınız?»

Adımlarını sıklaştırdı. Bir yandan da içine bir sevinç doğdu ansızın. Doğru amirlerine gidip ihbar yapacaktı. Polislerle jandarmalar gelip anarşistleri ölü ya da diri yakalayacaklardı. Bu hizmetine karşılık da yüklü bir para alacaktı hökümattan. Belki kendisini polis de yaparlardı. Neden olmasındı? Hangi polisten nesi eksikti ki? Kasabadaki polislerin hepsinden güçlüydü. Boy pos desen o da kusursuzdu. Gürz gibi ellerine baktı birden. «Şu ellerin atacağı tokatı kim atabilir?» dedi kendi kendine; «hele bir de yumruk olursa bu eller.»

En önemlisi, eline geçecek parayla evlenebilecekti. Asiye'yi babasından isteyebilecek, başlık parasını ödeyebilecekti. Radyodan her gün, sayın muhbir vatandaşların, aranan anarşistleri ihbar etmeleri için bildiriler yayınlanmıyor mu ve bunun karşılığında parayla ödüllendirileceklerine söz verilmiyor muydu?

Üstelik anarşistleri ihbar eden bir bekçi olsa, bunun önemi daha büyük olacaktı. Bu ihbar, Selim'in hökümata, amirlerine, kanunlara bağlılığını gösterecekti çünkü. Bu nedenle kendisini mutlaka hem parayla ödüllendirecekler, hem de polis yapacaklardı.

Polis olunca kasabanın içinde iki katlı bir

ev tutacaktı. Asiye'yi oraya götürecekti. Hatta amirleri kendisini polis yapıp bir şehre de gönderebilirlerdi.

Çöpçü Hasan da kızını vermemezlik edemezdi herhalde. Hem başlık alacak, hem de kızını bir polisle evlendirmiş olacaktı. Daha ne isterdi Hasan?

Bu düşlerle sevinci gittikçe artıyordu.

Bir ara birden, içi yeniden burkuldu. Sevincini bir anda sıkıcı bir üzünüye çeviren bir düşünce gelip çöktü üzerine. Ya gidip amirlerine durumu ihbar edinceye dek anarşistler çıkıp giderlerse ne olacaktı? O zaman tüm düşleri suya düşecekti. Yıkılacaktı tüm dünyası bir anda. «Allah göstermesin» diye aklından geçirdi. Dönüp arkasına baktı. Evin kapısının kapalı olduğunu görünce sevindi. Demek içerdeydiler hâlâ.

Sonra, bu kaygısının yersiz olduğunu düşündü. «Olamaz» dedi kendi kendine; «gitmeyecekler. Gelip evimize girmelerinin, anamı alıkoymalarının bir nedeni olacak. Bir şartları filân var herhalde. Onu kabul ettirmeye çalışacaklar.»

Bu düşünceyle rahatladı, sevindi yine.

Çarşıya gelmişti bu sırada. Birden hangi amirine gitmesi gerektiği düşüncesi takıldı kafasına. Kaymakam Beye mi, yoksa Komiser Beye mi gitmeliydi?

«En iyisi Kaymakam Beye gitmek» dedi içinden. Kaymakam Bey, ilçenin başı, Komiser Beyin de amiriydi. İhbarı kendisine yaparsa Selim, çok sevinecekti. O da amirlerinin gözüne girecekti. Belki amirleri kendisini de vali mali yaparlardı. Bunu da Selim sayesinde elde ede-

ceği için, hem kendisine fazla para verilmesini, hem de polis olmasını sağlayacaktı. On komiserin yapamayacağını Kaymakam Bey yapabilecekti.

Ama ya Komiser Bey, «senin amirin benim; niçin beni aşarak Kaymakam Beye gittin?» derse ne diyecekti?

Bu olasalık karşısında yeniden huzursuzlandı. İhbarın Komiser Beye yapılması gerektiğini düşündü sonra. Hem hökümat işi öyle çocuk oyuncağı değildi ki, her memur istediği amire çıkıp böyle olayları haber versindi. Hatta Kaymakam Bey bile bu davranışına kızıp, «ulan sen kim oluyorsun da karşıma çıkıyorsun; git komiserine söyle de o gelip bildirsin bana» diye azarlayabilirdi kendisini. O zaman Kaymakam Beyin gözünden düşecekti. Kendisine ihbarın karşılığı olarak para verilse bile polis olması için Kaymakam Bey yazı yazmayacaktı.

En iyisi Komiser Beye gitmekti. Böylece polisliğini garantiye almış olacaktı.

Bu düşüncelerle yürüye yürüye çarşının ucuna varmış olduğunu farketti birden. Komiser Beyi nerede bulabileceğini düşündü. Mesai bittiğine göre, olsa olsa Memurlar Kulübünde olabilirdi.

Kahvenin önünden geçerken garson Feyzi ile göz göze geldi. Hızlı yürüyüşü Feyzi'nin dikkatini çekmişti. Böyle yürüdüğünü gören olmamıştı çünkü. Hep hantal hantal yürüyordu. Bu yüzden kasabada kendisine «Hantal Selim» denirdi. Feyzi, bir kahkaha atarak seslendi:

«Ulan Hantal, ne bu hız böyle be?»

Selim aldırış etmeden geçti gitti kahvenin önünden.

Feyzi arkasından bağırdı:

«Hantal'a bakın Hantal'a Selâm bile vermeden geçti önümüzden. Ulan bu ne çalım böyle? Bir bekçi parçasısın alttarafı be.»

Selim yine oralı olmadı. Ama Feyzi'nin son sözüne içerlemişti. Kendi kendine mırıldandı:

«Bekçi parçası mı, yoksa polis mi olduğumu yakında görürsün. Polis üniformasıyla kahvenin önünden geçtiğimi görünce birkaç gün sonra, kim olduğumu anlarsın. Bakalım o zaman da bana «Hantal» demeye cesaret edebilecek misin?»

Çarşının ortasına gelince, birden kafasında yeni bir düşünce belirdi. Postaneye girip durumu Komiser Beye telefonla bildirmek istedi. Birkaç adım attı. Yine durdu. Deminki düşüncesinden vazgeçti. Postanedekiler onun yapacağı ihbarı öğrenmemeliydiler. Ne olur ne olmazdı. Herifler, hökümatın vereceği parayı kendileri almak için, hemen il merkezine telgrafla durumu bildirebilirlerdi. O zaman parayı da onlar alacaktı.

Hızla uzaklaştı postaneden. Kendi kendine mırıldanıyordu bir yandan da: «Ben de tam eşşeğin tekiyim. Ağzıma düşmüş lokmayı az daha çıkarıp başkalarının ağzına koyacaktım. Tuh, Allah kahretsin şu kafamı be. Bir de polis olacağım diyorum bu kafayla.» Ama hemen toparlandı. «N'olmuş ki kafama?» diye düşündü; «gidip telefon etmedim ya.. Telefon etmemin sakıncalı olacağını hemen anlayan da ben değil miyim? Kafa dediğin böyle olur işte..»

***

Komiser, Memurlar Kulübünün önündeki kaldırımın üzerinde oturmuştu.

Selim, şapkasını şöyle bir düzeltti. Tabancasını, palaskasını, ceketinin düğmelerini yokladı. Sağ eliyle kravatının düğümünü tuttu; sağa sola oynatıp iki yakasının tam ortasına getirmeye çalıştı. Fakat tersine, eskisinden daha çok bozdu. Kravatın düğümünün yarısı sağ yakasının altına girdi. Gidip Komiserin karşısında, iki topuğunu birbirine vurarak selâm verdi. Komiser, okuduğu gazeteden başını kaldırıp şöyle bir baktı. Kaşlarını çatarak sordu :

«Ne var, ne istiyorsun?»

«Şey beyim...»

Komiser daha sertçe sözünü ağzına tıkayıverdi Selim'in :

«Bırak şeyi de ne istediğini söyle.»

«Anarşistler beyim, anarşistler...»

Komiser yerinden fırladı, elindeki gazeteyi masanın üzerine attı :

«Ne anarşistleri oğlum, neler söylüyorsun sen?»

Selim, elinde olmayarak iki adım geri çekildi; yine hazırola geçti :

«Bizim eve girmişler beyim. Anamı alıkoymuşlar, kapıyı arkadan kapamışlar. Anamı öldürebilirler.»

Komiser, beyninden vurulmuşa döndü. Bıyıklarını sağ elinin tersiyle sıvazladı :

«**Anarşist olduklarını** nereden anladın?»

«Başkası olamaz beyim.. Onlardan başka evlere girip kadın ve çocukları alıkoyan yok ki.»

Komiser, «anarşistler eylemlerini buralara da kaydırmak istemiş, bu amaçla Selim'in evine gi-

rip anasını rehin almış olabilirler» diye düşündü. Hemen harekete geçmek, vakit yitirmeden onları enselemek gerekirdi. Selim'e döndü:

«Çabuk karakola koş, bütün arkadaşların derhal hazırlanıp beni beklemelerini söyle. Oradan da evi gözlemeye git. Ama biz gelmeden ses çıkarma sakın.»

«Başüstüne beyim.»

Yine selâm verdi. Sonra dönüp koşmaya başladı. Komiser arkasından bağırdı:

«Tabancan dolu mu?»

Selim dönüp hazırola geçti yeniden:

«Evet beyim..»

«Hadi bakalım öyleyse.»

«Başüstüne beyim.»

Karakolun kapısından yıldırım gibi içeri girdi. Kalem odasına aynı hızla daldı. Önündeki toto kâğıdını doldurmakla uğraşan nöbetçi polis memuru, Selim'in o hızla içeri girdiğini görünce irkildi, sonra toparlanıp ayağa fırladı, sesinin çıktığı kadar bağırdı:

«Çüşşş!... Ahıra mı giriyorsun lan!.. Bu ne küstahlık, bu ne terbiyesizlik böyle!...»

Selim, Komiserin emrinden aldığı cesaretle, soluk soluğa karşılık verdi:

«Bizim eve anarşistler girmiş. Komiserim emretti, bütün polisler karakolda hazır beklesinler diye.»

Nöbetçi polis, şaşkın gözlerle Selim'in yüzüne baktı bir an. Söylediklerinden bir şey anlamamış, ya da bu sözlere inanmak istemiyormuş gibi bir hali vardı:

«Neler söylüyorsun oğlum? Rüyada kâbus mu gördün yoksa?»

«Kâbus filân gördüğüm yok, Komiserimin emrini bildiriyorum beyim.»

Sonra kapıya yöneldi. Polis memuru bağırdı arkasından:

«Dur, nereye tüyüyorsun öyle? Gidip arkadaşlara haber versene.»

«Ben evi gözlemeye gidiyorum. Komiserim öyle emretti.»

Koşa koşa çarşıyı geçti. Uzaktan evine baktı. Kapının kapalı olduğunu görünce, «oh, demek hâlâ içerdeler» dedi kendi kendine.

Artık kaçamazlardı. Çöpçü Hasan'ların evine bir göz attı. Heyecanlandı. Asiye, bir aya varmaz onun olacaktı.

Yamacı hızlı adımlarla çıktı. Evin yakınına gelince durdu. Çevreyi kolaçan etti. Her şey biraz önce bıraktığı gibiydi.

⁂

Tam o sırada, anasının aşağdan, çeşme yolundan gelmekte olduğunu gördü. Görür görmez de şaşkına döndü. İçinde bir burukluk duydu. Demek anasını alıkoymamıştı anarşistler. Komiserine karşı yalancı durumuna düşecekti şimdi.

Polis yaparlar mıydı acaba kendisini, bu durumda? Bundan umudunu keser gibi oldu bir an. Ama çabucak toparlanmayı başardı. Polis yapmaları için ille de anasının anarşistlerce alıkonulup öldürülmesi gerekmezdi ki. Hökümata, kanunlara, amirlerine bağlılığını gösterip anarşistleri ihbar etmesi yeter de artardı, polis olması için. Hele evine girmiş anarşistler önemli

kişilerse, o zaman yüzde beşyüz polis olacaktı.

Anasına doğru gitti. Yaşlı Emine, bu sırada çöpçü Hasan'ların evini geçmişti. Çeşmede yıkamış olduğu kilimi omuzuna almış, su dolu kovayı da sağ elinde tutuyordu. Yorgun yorgun yamacı çıkmaya çalışıyordu bu haliyle. Oğlunu görünce, elindeki kovayı yere bırakıp konuştu:

«Sana yemek bırakmıştım, yemedin mi oğluın?»

Selim yavaş bir sesle, fısıldar gibi karşılık verdi:

«Sus ana, öyle yüksek sesle konuşma. Evimize anarşistler girmiş. Şimdi polislerle jandarmalar gelip evi saracaklar.»

Yaşlı kadın bir şey anlamamıştı:

«Ne diyorsun oğlum? Kim bu dediklerin? Niçin girmişler evimize? Ne istiyorlar?»

Selim bilgiç bir tavır takındı:

«Sen anlamazsın bu işlerden ana. Polislerle candarmalar şimdi onları yakalamaya gelecekler. Sen ayaklar altında ezilmemek için buralarda durma. Çöpçü Hasan'lara git, anarşistler yakalanıncaya dek orada kal.»

Yaşlı kadın eğilip kovasını kaldırdı, iniltili bir sesle «Allahım, sen yardımcımız ol» dedi ve Hasan'ların evine yöneldi. Birkaç adım atmış atmamıştı ki, Selim arkasından koştu ve yavaşça seslendi:

«Ana, dur hele ana. Bir şey söyleyeceğim.»

Anası durdu, kovasını yere bıraktı. Selim yetişip fısıldadı:

«Ana, Asiye'ye söyle. Ben yakında polis olacağım, elime para da geçecek. Onu babasından

isteyeceğim. İstediğim zaman o da «he» desin, e mi?»

Kadın şaşkın şaşkın baktı oğlunun yüzüne. Bir şey anlayamamıştı:

«Eline nerden para geçecek oğlum, nasıl polis olacaksın?»

«Allah verdi mi verir ana. Şu anarşistler var ya, onların evimize girdiğini ihbar ettiğim için hökümat para verecek bana. Bir de amirlerim bu hizmetime karşılık polis yapacaklar beni. O zaman ben de Asiye'yi isteyeceğim. Alacağım parayı babasına başlık olarak vereceğim. Polis olacağım için de forsum olacak, maaşım artacak, gül gibi bakacağım Asiye'ye. Söyle kendisine, «he» desin.»

Yaşlı kadın, içinden bir sevinç duydu. Bir «oh» çekti:

«Allaha şükür oğlum, Allaha şükür. Param olacak, polis olacağım diyorsun. Onları anladım. Ama bu fors dediğin ne? Onu da paradan ayrı mı verecekler sana?»

Selim gülümsedi; yüzünde alaycı bir anlatım vardı:

«Ana, sen eski kafalısın, böyle şeyleri bilmezsin. Aklın ermez yani. Fors demek çalım demektir. Yani polis olduktan sonra çalımlı olacağım. Herkes imrenerek, kıskanarak bakacak bana. Anladın mı şimdi?»

«Anladım yavrum, Allah dediklerini yaza!»

«Haydi sen git şimdi. Unutma dediklerimi e mi?»

***

Komiser, masanın üzerinden şapkasını alıp kafasına geçirdi ve kulübün kapısından hızla içeri girdi.

Kaymakam, açık pencerelerden birinin önündeki masada Savcı ile tavla oynuyordu. Komiser, topuklarını birbirine vurup selâm verdi. Kaymakamla Savcı aynı anda başlarını kaldırıp baktılar. Kaymakam sordu:

«Buyurun Komiser Bey, bir şey mi var?»

Komiser esas duruşunu bozmadan karşılık verdi:

«Bizim bekçi Selim'in evine anarşistler girmiş, annesini alıkoyup kapıyı arkadan kapamışlar.»

Kaymakamla Savcı, sanki ellerinde olmayarak, bakıştılar bir an. Öbür memurlar da, kulübün orta yerinde ansızın bir bomba patlamış gibi irkildiler. Herkes oyunu bıraktı. Bütün gözler Komisere döndü bir an. Başka bir köşede Askerlik Şubesi Başkanı ile kâğıt oynayan Jandarma Komutanı Yüzbaşı, yerinden fırladı ve gidip Kaymakamın karşısında durdu.

Kaymakam, elindeki tavla zarını yavaşça masaya bırakarak:

«Doğru mu, nereden aldınız bu haberi?» diye sordu Komisere.

«Bekçi gelip haber verdi demin.»

Masalardan çeşitli homurtular yükselmeye başladı:

«Vay namussuzlar vay...»

«Herifler buraya kadar uzandılar demek...»

«Cehenneme çevirdiler güzelim memleketi..»

«İşleri güçleri vatandaşın huzurunu boz-

maktır bu şeytanların. Şurada ne güzel oynuyorduk değil mi?»

«Allah kahretsin!.. Bütün gün dairede çalış, imanın gevresin.. Akşam çıkınca, biraz oyun oynayıp yorgunluğumu çıkarayım de.. Onu da üçbuçuk çapulcu anarşist burnundan getirsin.. Tüh be.. Allah kahretsin!..»

«Kabahat baştakilerde kardeşim.. Böylelerinin türemesine göz yumarsan böyle olur işte.. Devlet dediğin, hükümet dediğin, bir yol gösterecek; herkes o yoldan gitmek zorunda olacak.. Bu yoldan sapan oldu mu, alacaksın, ibret-i âlem için en ağır cezayı vereceksin.. Bak o zaman herkes ayağını denk alır mı, almaz mı!..»

«Doğru vallahi.. Particilik dediler, demokrasi dediler, özgürlük dediler.. Memleket bu hale geldi.. Eskiden böyle miydi ya?.. Ne güzel yaşıyorduk. Memurun forsu vardı o zaman, ağırlığı vardı.. Bugün beş paralık köylü bile devlet memurlarına önem vermiyor artık.. Kahvenin önünden geçiyorsun, bacak bacak üstüne atmış bir sürü herif istifini bile bozmuyor..»

Kaymakam yerinden kalktı, Komisere dönerek :

«Hemen polis memurları evi kuşatsınlar. Anarşistlerin kaçmalarına fırsat verilmesin sakın. Onları ölü ya da diri ele geçirmeliyiz mutlaka..»

Sonra kaşlarını çattı, öfkeli bir sesle sözlerini sürdürdü :

«Devlete karşı gelmenin ne demek olduğunu gösteririz onlara. Bu memlekette devlet ya vardır ya da yoktur. Biz, devletin var olduğuna inanıyoruz. Anarşistlere de devletin var oldu-

ğunu göstereceğiz. Devletin yumruğunu balyoz gibi kafalarına indireceğiz.»

Sonra Jandarma Komutanına döndü :

«Komutan Bey, siz de emir verin. Bütün jandarma erleri kuşanıp olay yerine gitsinler derhal. Siz de, —komisere dönerek— Komiser Bey siz de, ekiplerinizin başında beni bekleyin. Ben gelmeden bir girişimde bulunmayın. Harekâtı bizzat ben yöneteceğim.»

Komiser ve Jandarma Komutanı, «başüstüne» deyip gittiler.

Kaymakam, telefonun başına geçip manyetoyu çevirdi, karşılık veren Posta Müdürüne, Vali Bey'i hemen bulmasını ve makam telefonuna bağlamasını emretti. Sonra kulüpten çıkıp gitti.

∴

Kaymakam, makamında masanın başında sinirli sinirli bekliyordu. Telefon çaldı. Alıcıyı telâşla kaldırıp kulağına götürdü :

«Saygılar Beyefendi.. Ben, ... Kaymakamı.. Maalesef sevindirici olmayan bir haber arzedeceğim.. Şehir eşkiyası anarşistler, ilçemize kadar uzanmışlar ve bir gece bekçimizin evine girip annesini alıkoymuşlar. Elimizdeki güvenlik kuvvetlerimizle ev sarılmış durumda. Yalnız bize, iki projektörle çelik yelekli bir ekibin gönderilmesini istirham edeceğim.. Girdikleri ev gecekondu mahallesinde efendim. Elektriği yok o mahallenin. O nedenle projektöre ihtiyacımız var.. Müsterih olun Beyefendi, kaçmalarına olanak bırakmayacağız. Yalnız, teslim olmaları için çağrıda bulunacağız. Durumda bir değişik-

lik olursa size telefonla arzedeceğim tabii.. Saygılar Beyefendi.»

Telefonu kapadıktan sonra Pos Müdürü te-

Sözlerini bitirdikten sonra Posta Müdürünü telefona çağırdı:

«Harekât sonuçlanıncaya kadar postane açık kalacak.»

∴

Selim, polis ekibinin geldiğini görünce kendine çeki-düzen verdi. Sonra koşup Komiseri selâmladı. Komiser:

«Nasıl, durumda bir değişiklik var mı?»

«Hayır beyim. Yalnız anamı alıkoymamışlar. Anam çeşmeye gitmiş o sırada.»

Komiserin yüz hatları gerildi. Sertçe bağırdı:

«Ne diye yalan söyledin öyleyse lan? Ayı mı oynatıyorsun, eşşoğlu eşek.»

«Yalan değil beyim. Anamı görmeyince, anarşistler onu alıkoydular sandıydım. Meğersem çeşmeye gitmiş.»

«Ulan yalan değil de nedir bu? Anarşistlerin eve girdiğini söylemen de yalan olmasın!»

Selim ürperdi. Yalan ya da yanlış olabilir miydi? Korkunç bir yıkımdı kendisi için, böyle bir olasılık. Yanılması demek, kurduğu düşlerin hepten yıkılması demekti. Ama hayır, yanılmadığına inanıyordu. «Kapıyı zorladım, açamadım» diye düşündü; «içeri girip kapıyı arkadan kapayanlar, anarşistlerden başkası olamaz. Onlardır, yüzde beşyüz onlardır.»

Bunları düşünürken birden Komiserin bağırmasıyla toparlandı:

«Konuşsana lan, neden sustun öyle?»

«Yalan değil beyim. İsterseniz siz de evin kapısına bakın.»

Selim'in bu sözüne aklı yattı Komiserin. Bekçi, kapıyı yoklamamış olsaydı bu denli kendinden emin konuşmazdı. lPolislere seslendi:

«Gidip kapıyı yoklamalıyız biz de.. Evin arkasından dolanıp ön köşelerden yanaşmalıyız kapıya.. İki arkadaş da burada bekleyip pencereleri gözetlesin.. Anarşistlerin pencerelerden ateş açmaları halinde karşılık versinler.. Orada Selim yeniden kapıyı yoklayacak.. İhbarının doğru olup olmadığını görürüz böylece.»

Selim'in dizleri titremeye başladı. Yüreği aşağıdan itiliyormuş gibi göğsünde bir tıkanıklık hissetti. Yalvaran gözlerle Komisere bakarak :

«Ya ateş ederlerse Beyim?» diye fısıldadı.

Karanlık bastığına ve evin arkasından dolanacağımıza göre, kapıya yanaştığını göremeyecekler. Kapıyı ittiğin zaman ateş etmek isteseler bile, onlar silâhlarına davranıncaya kadar sen işini bitirmiş ve geri çekilmiş olacaksın.»

Bu sözler Selim'i yatıştırdı.

Komiser iki polis memurunu orada bırakarak öbürleriyle birlikte evin arkasına doğru yürümeye başladı. Evin arkasına gelince tabancalarını çektiler. İki kola ayrılıp evin yan duvarları dibinden, ayaklarının uçlarına basa basa ön köşelere indiler. Pencerelerden görünmemek için çömelerek ön duvarın dibinden kapıya doğru gittiler. Pencereleri geçince dikilip, pencerelerle kapı arasındaki duvara sırtlarını dayadılar. Komiser, Selim'e işaret verdi.

Selim, ayaklarının ucuna basa basa kapıya ilerledi. Yüreği küt küt diye atıyordu. Kapıya omuzuna dayayınca bir an dizbağlarının çözüldüğünü hissetti. Sonra cesaretini toplayarak yüklendi kapıya. Açamadı.. Bir, bir daha itti; olmadı. Açılamıyordu kapı. Bu durumu gören Komiser, eliyle «çekil» işareti yaptı. Selim, yavaşça çekildi kapıdan. Yeniden dünyaya gelmiş gibi sevindi. Ölüm tehlikesini atlatmıştı. Düşleri de gerçekleşecekti artık. Komiser ve polisler de kapının arkadan kapalı olduğunu gözleriyle görmüşlerdi. Hepsi inanacaktı sözlerine.

Kulak kabarttılar. İçerden bir ses gelmiyordu. Bundan cesaret alan Komiser de kapıya yavaşça yanaştı, omuzunu dayadı ve birden itti. Hemen de geri çekildi. Kapı açılmamıştı yine. Polislere işaret verdi eliyle. Geri döndüler. Eski yerlerine gelince Komiser dedi ki:

«Arkadaşlar, Selim'in ihbarı yüzde yüz doğrudur. Kapının arkasında ağır bir cisim var. Şimdi beni iyi dinleyin. Evin dört köşesini tutacağız. İçerdekilerin kaçmasına fırsat bırakmayacağız. Onları ele geçirmek zorundayız. Bu görevi başarınca, arkadaşlarımın ödüllendirilmesi için elimden geleni yapacağımı özellikle belirtmek isterim.»

Komiserin son sözleri Selim'in yüreğini hoplattı. «Bakarsın bunlar, hökümatın bana vereceği parayı kendileri alırlar» diye kaygılandı. Oysa asıl hizmeti yapan oydu. Gidip ihbar etmeseydi polislerin de, Komiserin de ruhu bile duymazdı.

Sonra bu kaygısının yersiz olduğuna kendi kendini inandırmaya çalıştı: Hökümat herkese

hizmetine göre para verecekti. Polisler anarşistleri yakalayacakları, kendisi ise ihbar ettiği için para alacaklardı. Polisler de para alacak diye onun muhbirlik hakkının verilmeyeceğini nereden çıkarıyordu?

Polis memurları evin dört köşesini tuttular. Jandarmalar da hemen sonra gelip evin çevresinde yerlerini aldılar.

Jandarma Komutanı evin sağ köşesine yakın duran Komiserin yanına gitti. Selâmlaşıp birer sigara yaktılar ayak üstü. Yüzbaşı üst üste iki-üç soluk çekip dumanını karanlığa savurduktan sonra öfkeyle karışık bir sesle şöyle dedi:

«Bu adamla bir gün başım derde girecek ya, bakalım ne zaman. Kaymakam değil, ne oldum delisi... Herşeye burnunu sokuyor. Gördünüz ya, «harekâtı ben yöneteceğim» diye kestirip attı. Oysa bu, jandarmanın işidir, polisin işidir. O ne anlar harekâtın yönetiminden.. Bir yanlışlık, her şeyi alt-üst edebilir: benim erlerin, sizin memurların hayatını bile tehlikeye sokabilir.»

Komiserin karşılık vermesine vakit kalmadan, Kaymakamın arabasının farları, çarşının uucndan karanlığı delerek yamacı aydınlattı.

Kaymakam, yamacın altında duran arabadan inerek hızlı adımlarla yokuşu çıktı. Yüzbaşı ve Komiserin yanına gelince ikisi de selâma durdular. Kaymakam sordu:

«Gerekli güvenlik tedbirleri alındı mı?»

«Alındı efendim.»

Yüzbaşı ekledi:

«Evin çevresinde Komiser Bey polis memurlarından bir çember oluşturdu. Ben de erlerden

ikinci bir çember oluşturdum. Hepsi tetikte duruyor. Emirlerinizi bekliyoruz.»

Kaymakam sevinerek, biraz da gururlanarak Jandarma ve polislere baktı:

«Güzel, çok güzel.. Teşekkür ederim.»

Komiser, kadının alıkonulduğu yolundaki ihbarın asılsız olduğunu hatırladı:

«Efendim, kadın alıkonmamış. Bu yoldaki ihbar asılsızmış. Kadın o sırada çeşmeye gitmiş.»

Bu sözler şaşırttı Kaymakamla Yüzbaşıyı. Birbirlerine baktılar önce. Sonra Komisere çevirdiler gözlerini. Kaymakam, «ciddi mi söylüyorsun? Şaka mı yapıyorsun?» anlamına başını iki yana salladı. Sonra sordu:

«Nereden öğrendiniz bunu?»

«Bekçi kendisi söyledi. Kadının oğlu yani.»

«Ne zaman?»

«İlk geldiğimizde Beyefendi.»

Kaymakam kızgınlıkla:

«Oldu mu şimdi!. Biz de sizin sözünüze dayanarak Vali Beye kadının alıkonulduğunu bildirdik. Vali Bey de şimdi durumu Bakanlığa rapor etmiştir mutlaka. Buradan başkente kadarki yetkili ve görevliler ayakta şimdi. Ne olacak, nasıl düzelteceğiz bu hatayı?»

Komiser başını eğdi. Utangaç bir sesle karşılık verdi:

«Ben de bekçinin ifadesine dayanarak arzettim size efendim. Kabahat varsa onundur.»

«Ama siz araştıracaktınız önce. Araştırmadan, soruşturmadan haber vermenizdeydi hatanız.»

Komiser, «siz de araştırmadan Valiye durumu bildirmekle aynı hatayı işlediniz» diye dü-

şündü. Fakat bunu söyleyemezdi Kaymakama. Küstahlık olurdu bu. Ama sorumluluğun da kendi üzerine yıkılmasını kabul edemezdi.

«Ben onun yalancısıyım. Sorumluluk varsa onundur.»

Kaymakam, hâlâ kızgındı:

«Sorumluluğu birbirinize yüklemeniz sorunu çözmez.»

Jandarma Komutanı karıştı söze:

«Çözmez.»

Kaymakam devam etti:

«O halde anarşistlerin eve girdiği yolundaki ihbarı da yalan olabilir bekçinin.»

Komiser, evin kapısını daha önce zorlayıp açamadığı için bu haberin doğruluğuna kendini inandırmıştı:

«Hayır efendim, o ihbar yalan olamaz. Bizzat kendim gidip yokladım kapıyı. Arkasına ağır bir cisim bırakılmış. Arzu buyurursanız birlikte gidip bakalım.»

«Kapının arkasına ağır bir cisim konulmuş olabilir. Ama bunun anarşistlerce konulduğu nereden çıkarılmış? Anarşistlerin içeriye girdiklerini gören olmuş mu?»

Kaymakamla Yüzbaşı gözlerini Komisere diktiler birlikte. Bu bakışlar altında bir an ezildiğini hisseden Komiser, çabucak toparlanıp karşılık verdi:

«Gören olmamış; ama bu suçu işleyen, anarşistlerden başkası olamaz. Bekçinin ne düşmanı var, ne de kimseyle bir alıp vermeyeceği. Anarşistlerden başkasının bu ücra kasabaya varıp, kimsenin iyisine-kötüsüne karışmayan bir bekçinin evine gireceği düşünülemez. Anarşist-

lerin kır gerillasına hazırlandıklarını bizzat baştaki yetkililer söylemedi mi defalarca? Bu işi yapan da onlardan başkası olamaz.»

Kaymakam düşündü; aklına yatmıştı Komiserin dedikleri. Yüzbaşıya döndü:

«Ben de katılıyorum Komiser Beyin görüşüne. Anarşistlerden başkası yapamaz bu çılgınlığı.»

Yüzbaşı da aynı görüşe katıldı.

Komiser rahatlamıştı.

∴

«Polis karısı olacaksın kızım. Selim, gül gibi bakacak sana.»

Selim'in yaşlı anası Emine, böyle diyordu, çöpçü Hasan'ın kızı Asiye'ye. İkisi, Asiyeler'in kapısı önünde ayakta durmuş, polis ve jandarmaları seyrediyorlardı. Asiye'nin babası, anası, kardeşleri, olaya yakın yerde toplanmış, kalabalığın arasına karışmışlardı. Emine de, Asiye ile yalnız kaldığını fırsat bilerek oğlunun söylediklerini genç kıza anlatmaya başlamıştı. Genç kız, utancından başını eğmiş, karşılık veremiyordu. Emine ise habire konuşuyordu:

«Hökümat Selim'ime para verecek, o da alacağı parayı olduğu gibi babana teslim edecek.»

«.....»

«Sen de sürüm sürüm sürünmekten kurtulacaksın. Bu zamanda polis karısı olmak hangi genç kıza nasip olur kızım? Düşün hele... Manto giyeceksin, iki katlı evde oturacaksın, memur karıları sana gelecekler, sen onlara gideceksin, evinde elektrik yanacak, gürül gürül su akacak.»

«.....»

«Bizim hayatımızı görüyorsun işte. Başkasıyla evlenirsen sen de benim gibi, anan gibi sürüneceksin. Ekmek bulsan ayran bulamazsın, ayran bulsan buglur bulamazsın. Bir öğün tok, bir öğün aç kalıp tükeneceksin. Yazık değil mi senin gibi güzele?»

«.....»

«Selim seni seviyor, deli gibi. Ona gözüm gibi bakacağım, yeter ki o «he» desin diyor.»

«.....»

«Şimdiye kadar babana verecek başlık parası yoktu oğlumun. Ama şimdi Allah yüzümüze baktı da, şu adamları gönderdi evimize. Selim, başlık paranı verebilecek artık. Ama Selim dedi ki, bir de Asiye'nin ağzını yokla. O «he» derse, parayı alır almaz hemen isteyeceğim babasından dedi..»

Asiye düşünüyordu: Polis karısı olmak, şehirde yaşamak, iki katlı evde oturmak, manto giymek, eli-ayağı yıkanık olarak mutlu bir hayat sürmek... Rüyasında bile göreceğine inanmadığı şeylerdi bunlar. Birkaç entarisi olacak, çamaşır günü tek entarisini yıkayıp kuruyuncaya kadar beklemekten kurtulacaktı. Memur karıları gibi yaşayacaktı.

Ne var ki, bir genç kızın bunları kendi kendine düşünmesi ya da yaşıtı olan bir kıza söylemesi olağandı da, yaşlı bir kadına evlenmesi konusunda «he» demesi ayıp kaçardı. Hep susarsa da, Emine bundan, «he» demeyeceği anlamını çıkaracak, gidip oğluna söyleyecek. Böylece ayağına gelmiş mutlu bahtını tepmiş olacaktı Asiye. Ne yapmalıydı? Nasıl çıkmalıydı bu çık-

mazdan? İki ateş arasında hissediyordu kendini.

Bakındı çevresine. Kimseler yoktu. Bunu görünce, kendini zorlayarak «he» demeye karar verdi. Nasıl olsa bunu duyacak kimseler yoktu çevrede. Kaynanası olacak Emine'ye karşı da gerçi ayıp kaçardı ama, ömür boyu sürecek bir yoksulluk içinde sürünmektense bu ayıba katlanmanın daha iyi olacağını düşünüyordu. «Bir an için utangaçlık duygumu tepeler, o ayıba katlanırım ama, ömür boyunca da rahata kavuşurum» diye aklından geçirdi.

Birkaç kez söylemeye çalıştı. Yapamadı. Sonra gözlerini yumarak kendinde söyleyecek cesareti buldu:

«Yok demem Emine teyze.»

Bunu söylerken, hiç bir tutunağın bulunmadığı, insanın saatlerce yuvarlanıp gittiği, uçsuzbucaksız bir boşlukta hissetti kendini. Hafif hafif terlediğini neden sonra farketti.

∴

Kaymakam Komisere dönüp sordu:

«Çağrı yapabiliriz teslim olmaları için. Hazır mısınız?»

«Hazırız efendim.»

«O halde alın megafonu, yapın çağrıyı.»

«Başüstüne.»

Yamaçtaki taşlardan birinin üzerine bırakılmış olan megafonu alarak ağzına dayadı Komiser. Bu anda tok, gür bir ses gecenin sessizliğinde yankı yaparak perde perde yayıldı:

«Dikkat dikkat.. Dikkat dikkat.. İçerdekiler.. İlçe Komiseri sizlere sesleniyor.»

Kaymakam hemen öne atıldı. Elini kaldırarak susturdu Komiseri. Sonra sert bir sesle çıkıştı:

«Olmadı. İlçe Kaymakamı diyeceksiniz. Harekâtı bizzat ben yöneteceğim demedim miydi?»

Komiser, utangaç bir sesle:

«Affedersiniz Kaymakam Bey, düzelteyim.»

Yeniden megafonu ağzına götürdü:

«Dikkat dikkat.. Dikkat dikkat.. İçerdekiler.. İlçe Kaymakamı sizlere sesleniyor, ilçe Kaymakamı sizlere sesleniyor.. Ve kanun adına teslim olmanızı istiyor..»

Kaymakam yine atıldı öne; elini kaldırarak:

«İstiyor değil, emrediyor diyeceksiniz. Biz devleti temsil ediyoruz. Devlet istekte bulunmaz, emreder ancak.»

«Peki efendim.»

Komiser yeniden haykırdı megafondan:

«Dikkat dikkat.. Dikkat dikkat.. İçerdekiler.. İlçe Kaymakamı sizlere seleniyor, ilçe Kaymakamı sizlere sesleniyor.. Ve kanun adına teslim olmanızı emrediyor.. Kanundan kurtulamazsınız..»

Kaymakam yine elini kaldırdı:

«Olmadı Komiser Bey, olmadı. Kanunun pençesinden kurtulamazsınız diyeceksiniz; anlaşıldı mı?»

«Anlaşıldı Kaymakam Bey.»

Megafonu ağzına dayadı:

«Dikkat dikkat.. Dikkat dikkat.. İçerdekiler.. İlçe Kaymakamı sizlere seslenyior, ilçe Kaymakamı sizlere sesleniyor.. Ve kanun adına teslim olmanızı emrediyor.. Kanunun pençesinden kur-

tulamazsınız.. Kanuna teslim olmanız, adalete sığınmanız menfaatiniz icabıdır..»

Kaymakam yine susturdu Komiseri :

«Bağımsız Türk adaletine diyeceksiniz.»

«Başüstüne efendim.»

Yeniden gürledi Komiser, megafondan :

«Dikkat dikkat.. Dikkat dikkat.. İçerdekiler.. İlçe Kaymakamı sizlere sesleniyor, ilçe Kaymakamı sizlere sesleniyor.. Ve kanun adına teslim olmanızı emrediyor.. Kanunun pençesinden kurtulamazsınız.. Kanuna teslim olmanız bağımsız Türk adaletine sığınmanız menfaatiniz icabıdır.. Hayatınız kanun teminatı altındadır.. Bulunduğunuz ev güvenlik kuvvetlerince sarılmıştır..»

Kaymakam yine atıldı :

«Olmadı. Uyanık güvenlik kuvvetlerimizce diyeceksiniz.»

Komiser, bu kez karşılık vermeden megafonu ağzına götürdü :

Dikkat dikkat.. Dikkat dikkat.. İçerdekiler.. İlçe Kaymakamı sizlere sesleniyor, ilçe Kaymakamı sizlere sesleniyor. Ve kanun adına teslim olmanızı emrediyor. Kanunun pençesinden kurtulamazsınız.. Kanuna teslim olmanız, bağımsız Türk adaletine sığınmanız menfaatiniz icabıdır. Hayatınız kanun teminatı altındadır.. Bulunduğunuz ev, uyanık güvenlik kuvvetlerimizce sarılmış durumdadır.. Kaçmanıza olanak kalmamıştır.. Teslim olmadığınız takdirde bundan doğacak vahim sonuçlardan sizler sorumlu olacaksınız.»

Komiser sustu. Kulak kabarttılar hep birlikte. Ama içerden hiç bir ses gelmedi.

∴

Yamacı doldurmuş olan kasaba halkı bütünüyle gözünü Selim'lerin evine dikmiş, büyük bir merak ve heyecanla bekliyordu. Komiser ile Yüzbaşı, ikide bir halka, eve yaklaşmamalarını hatırlatıyorlardı. Kalabalıktan çeşitli sesler duyuluyordu :

«Buraya kadar nasıl gelebilmişler, hayrat doğrusu.»

«Adamlar amma da gözüpekmişler.»

«İlçede onlara yataklık eden birileri vardır mutlaka.»

Herkes dönüp, bu son sesin geldiği yöne baktı. Emekli Tapu Memuru Arzuhalciydi, bu sözleri söyleyen. Herkesin kendisine baktığını görünce konuşmasını sürdürdü :

«Bu, iki kere iki dört eder gibi kesindir. Herifler kalkıp bu ücra kasabaya, ellerini kollarını sallaya sallaya, kimseden yardım görmeden gelecekler ve burada bu haltı işleyecekler ha.. Bunu külâhıma anlatsınlar.. Bu işte mutlaka kasaba halkından birilerinin parmağı vardır.. Birileri onlara yol göstermiş, yataklık etmiştir..»

Kalabalığın üzerine suskunluk çöktü birden. Herkes dondu kaldı olduğu yerde. Şimdi arzuhalcilik yapan bu eski Tapu Memurunun eskiden beri muhbir olduğunu bilmeyen yoktu kasabada. Birçok adamın canını yakmıştı yaptığı ihbarlarla. Kimisini kaçak yerli tütün içiyor, kimisini evinde silâh bulunduruyor ya da kaçakçılık yapıyor diye ihbar etmiş; birçoklarının evinin aranmasına, günlerce gözaltında tutulmalarına neden olmuştu. Bu yüzden ondan herkes sakınıyordu.

İhbarları da genellikle asılsız çıkıyordu. Bir

defasında Jandarma Komutanı, resmî makamları yanıltmaktan hakkında dava açmakla kendini tehdit etmişti. Arzuhalci yalvarıp Komutanın ayaklarına kapanmış, bir daha yalan ihbarda bulunmayacağına söz vererek yakasını kurtarmıştı.

Ama şimdi yapacağı ihbar, birçok suçsuzun canının yanmasına neden olabilirdi. Oradakiler bundan korkuyordu. Bu korkuyla fısıldaşmaya başladılar:

«Yine birilerinin canını yakacak bu namussuz.»

«Yakacak ya, bakalım piyango kime çıkacak?»

«Ama yapacağı bu ihbar da öncekiler gibi çürük çıkacak. Avucunu yalayacak yine.

«Öyle deme. Bu ihbar öbürlerine benzemez ki. Bundan önce hep adi ihbarlar yapardı. Ama bu seferki siyasi ihbar olacak. İşin içyüzü anlaşılana kadar da birçok suçsuz karakollarda dayaktan çürüyecek, sıkıyönetimde inim inim inleyecek.»

«Doğru vallahi, kimi ihbar ederse yandı adam.»

∴

Gece yarısına doğru, il merkezinden gelen polis arabalarının canavar düdüklerinden çıkan tiz ses, gece sessizliğini yırtarak kasabanın üzerinde büyük yankılar yapıp yayıldı. Özellikle kadınlarla çocuklar ürktüler bu sesten. Görmemişlerdi, duymamışlardı daha önce, böyle bir sesi.

Gözlerini, sesin geldiği yöne çevirerek dehşet içinde bakıyorlardı.

Arabalar çarşıdan çıkıp farlarından saçılan ışık huzmeleriyle yamacı bir anda aydınlatıverdiler. Sonra durdular. İçlerindeki polisler hemen aşağı atladılar. Hepsi otomatik tüfek taşıyordu. Yokuşa vurup eve doğru çıkmaya başladılar. Kalabalık iki yana çekilip yol açtı. Bu polisler, kasabadaki polislere hiç mi hiç benzemiyorlardı. Olay yerine varınca, başlarındaki komiserleri Kaymakamı selâmladı:

«Ekibimle birlikte emrinizdeyiz.»

Kaymakam gururlanarak teşekkür etti.

Getirilmiş iki projektör belediye elektrik teknisyeninin de yardımıyla yamacın altına, yol kenarına kuruldu. Kasaba halkının şaşkın bakışları, bütün yamacı bir anda ışığa boğan projektörler üzerinde toplandı.

∴

Yeni ekibin gelmesinden sonra oradaki yetkililer durumu görüştüler. Kaymakam konuştu:

«Her şey hazır. Hemen içeriye baskın yapabiliriz. Ancak günün ağarmasını beklemekte yarar var bence. Projektörler her yanı aydınlattığına göre, anarşistlerin karanlıktan yararlanıp kaçmalarına olanak yok. Artık kuş olsalar uçamazlar.»

İlden gelmiş olan Komiser:

«Bence de günün ağarmasını beklemeliyiz.»

İlçe Komiseri ile Jandarma Komutanı da aynı görüşü paylaştılar.

Yeni Komiser:

«Müsaade buyurulursa ben bir operasyon planı önereyim.»

«Buyurun, sizi dinliyoruz.»

«Efendim, önce iki balyoz sağlayalım. Çelik yelekli polislerimiz tetikte bekleyecekler. Saptayacağımız saatte anarşistlere, teslim olmaları için bir dakika mehil verdiğimizi anons ederiz. Çağrıya uymadıkları takdirde iki çelik yelekli polis pencerelerin demir parmaklıklarını balyozlarla kıracaklar. Aynı anda öbür çelik yelekliler iki pencereden içeriye sis bombası fırlatacaklar. Jandarmalarla diğer polisler de havaya yaylım ateşi açacaklar. Arkasından çelik yelekliler pencerelerden içeri atlayacaklar, otomatik silâhlarıyla da içeriyi tarıyacaklar. Böylece ölü ya da diri olarak ele geçirmiş olacağız anarşistleri.»

Koymakam ilçe Komiserine döndü:

«Ne dersiniz Komiser Bey, bu plana?»

Komiser, büyük bir ilgiyle, biraz da kıskançlık duyguları kabararak dinlemişti, İlden gelen meslektaşını. Ama önerilen planın eleştirilecek bir yanını da bulamamıştı. İçinden «ah, şehirlerde görev yapmak başkadır. Adama bak mareşal gibi konuşuyor. Biz bu ücra kasabada tükenip gidiyoruz» diye geçiriyordu. Kaymakamın sorusuna olumlu karşılık verdi:

«Plan iyidir efendim.»

Kaymakam aynı soruyu Jandarma Komutanına da yöneltti:

«Plan iyidir, uygulanabilir» diye yanıtladı o da.

Kaymakam kendi görüşünü açıkladı:

«Evet, Komiser Beyin önerdiği plan gerçekten mükemmel. Şimdi iki balyoz bulalım.»

Komiser, polislerin yanında bekleyen Selim'e seslendi. Selim sevincinden uçacaktı neredeyse. Sonunda bir işe yaramıştı, amirleri hatırlamışlardı onu işte. Demek kendisine bir görev verilecekti. «Allah büyükleri başımızdan eksik etmesin, hizmet yapanları unutmazlar« diye düşündü. Koşa koşa gelip Komiserle diğerlerinin karşısında selâma durdu :

«Buyrun beyim.»

«Derhal iki tane balyoz bulup getir bir yerden.»

«Başüstüne beyim.»

Yine amirlerini selâmlayıp büyük bir sevinç ve coşku içinde yamaçtan aşağıya yuvarlanırcasına indi.

İlçe Komiseri Kaymakama döndü :

«Efendim, yapılacak harekât, tarihî önemde. Bu nedenle operasyona bir ad vermemiz gerekir kanısındayım.»

Kaymakam :

«Yerinde bir öneri. Aklınıza gelen bir ad var mı? »

«Var efendim: **Balyoz Harekâtı** adını verebiliriz operasyona.»

«Bravo, fevkalâde.»

İlden gelmiş olan Komiser :

«Çok güzel.»

Jandarma Komutanı :

«Orijinal ve çekici bir ad. Kutlarım sizi Komiser Bey, bu buluşunuzdan dolayı.»

İlçe Komiserinin içini, önerisinin böyle bir ilgi görmesi nedeniyle büyük bir sevinç dalgası kapladı. İl Komiserinin karşısında duyduğu küçüklük kompleksi, birden yerini kabartıcı bir

gurura bıraktı. İlk Komiseri, harekâtın planını önermişse, kendisi de adını bulmuştu işte. Gazetelere, tarih kitaplarına, devlet arşivlerine geçecek olan bu operasyonun ayrıntıları kısa zamanda unutulup gidecek ama, adı hiç bir zaman unutulmayacaktı.

∴

Gün ağarmaya başlamıştı.

Gece boyunca içerdekilere teslim olmaları için çağrı üstüne çağrı yapılmış, ama sonuç alınamamıştı. İçerden ne bir ses gelmiş, ne de bir hareket görülmüştü. Çepeçevre sarılmış olan ev, gece gibi sessizliğe gömülü kalmıştı, sabaha dek.

İçeriye yapılacak baskının bir de adlî yönü bulunduğu için, Savcı da gelmişti olay yerine.

Kaymakam, İlçe Komiserine son ve kısa bir çağrı yapmasını emretti. Komiser megafondan bir kez daha haykırdı:

«Dikkat dikkat... Dikkat dikkat!.. İçerdekiler!.. İlçe Kaymakamı sizlere sesleniyor ve bir dakika içinde teslim olmanızı emrediyor.»

Bir dakika deyince, halkta bir kaynaşma, bir itişme başladı. Herkes birbirini itiyor, öne geçmek ve olacakları daha yakından görmek istiyordu. Güvenlik kuvvetlerinin içeriye nasıl baskın yapacaklarını, nereden gireceklerini, içerdekileri nasıl yakalayacaklarını merak, heyecan, korku, sabırsızlık karışımı bir duyguyla bekliyorlardı. Hepsinin faltaşı gibi açılmıştı gözleri; evin üzerine yoğunlaşmıştı tüm bakışları.

İçerden ses gelmedi yine. Görevli polis ve jandarmalar, yay gibi gergin sinirleriyle, öne

atılmaya hazır, kendilerine verilecek işareti bekliyorlardı. Çelik yelekliler, gözlerini her iki pencereye dikip, ellerindeki sis bombalarıyla dimdik duruyorlardı.

Kaymakam ikide bir saatine bakıyordu. Saniyeleri saydığı belliydi. Sonra sağ kolunu havaya kaldırıp birkaç saniye öyle tuttu ve birden aşağıya sertçe indirerek hücum işaretini verdi.

Tam bu sırada her iki balyoz da, bir tek kişi tarafından kullanılıyormuş gibi, aynı anda kalkıp pencerelerin ince demir parmaklıklarına indi. Bu darbeler yinelendi birkaç kez. Parmaklıklar iki büklüm olup düştüler. Çelik yelekli polisler de ellerindeki sis bombalarını art arda pencerelerden içeri atmaya başladılar. Kaymakam bağırdı:

«Ateşşşş!..»

Jandarma ve polislerin ellerindeki otomatik silâhların namlularından bir anda havaya sayısız mermi uçtu.

Evin pencerelerinden beyaz bir duman dalgalanıp yükselmeye başladı. Yaşlı Emine, bu durumu görünce çöpçü Hasan'ların evinin önünde dövünüp ağlamaya başladı:

«Aman Allahım, aman Allahım!.. Evceğizimi yaktılar.. Siz de içinde yanıp kül olasınız inşallah.»

Selim, anasının bu feryadını duyunca, koşup yanına gitti. Omuzuna yavaşça dokundu:

«Ne ağlıyorsun ana!.. Yanarsa yansın ev.. Yakında nasıl olsa polis olup buradan gideriz.. Bu eve ihtiyacımız kalmayacak artık.. Hadi bırak şu ağlamayı.»

Bir yandan da gözucuyla kapı arasında dikilip duran Asiye'ye bakıyordu.

Kaymakamın gür sesi duyuldu yeniden :

«Hücuuuummm.»

Çelik yelekli polisler, dumanlar içindeki pencerelerden birer birer atladılar içeriye. Bir yandan da silâhlarını ateşleyip kurşun yağdırıyorlardı.

∴

Evin içini boğucu bir duman kaplamıştı. Soluk almak son derece güçtü.

İçeriye giren polisler iki ekip halinde önce iki odayı gözden geçirdiler. Ev eşyasından başka bir şey yoktu. Yatakları, kap-kacakları, darmadağın ettiler. Nafile.. Hiç bir şey yoktu. Ne anarşistlere rastladılar, ne de herhangi bir canlıya. Aralık kalmıştı sadece. Olsa olsa oraya sığınmış olabilirlerdi. Dışarda bekleyen amirlerine durumu bildirdiler. Her iki odanın kapılarını balyozlarla kırıp aralığa çıkmaları emredildi.

Balyoz tutan polisler de içeriye girdiler pencerelerden. İki odanın kapısı balyozlarla kırıldı. Polisler silâhlarını ateşleye ateşleye aralığa çıktılar. Fakat birden apışıp kaldılar. Karşılaştıkları manzara şaşkına çevirmişti hepsini bir anda:

Aralığın tam ortasında kocaman bir sarı inek ayakta duruyordu. Dış kapının tam arkasında da büyük bir hayvan pisliği yığını vardı. İnek de, polislere şaşkın şaşkın bakıyordu. Anlaşılan, olup-bitenlere o da akıl erdirememişti.

Polislerden biri kapıya yönelip, temiz hava-

nın içeri girmesini sağlamak için açmak istedi. Başka biri bağırdı arkasından hemen :

«Dur açma, açma kapıyı. Komiserime haber verelim. Onlar da gelip görsünler durumu.»

«İyi ya, kapıyı açalım da girsinler.»

«Hayır hayır.. Kapıyı açarsan pislik yığını bozulur. Pencereden girip her şeyi olduğu gibi görsünler. Keşif meşif yaparlar, zabıt tutarlar belki. Kapıyı açıp pislik yığınını bozarsak başımız derde girebilir.»

Polislerden biri pencereye koşup, Komisere seslendi :

«Komiserim, içerde bir inek var.»

Kaymakam, Savcı, Jandarma Komutanı, iki Komiser art arda pencereye doğru yürüdüler. Anlam verememişlerdi polisin dediğine. Kaymakam sordu :

«Ne dedin, ne dedin?»

«İçerde bir inek var efendim.»

Kaymakam kızgınlıkla :

«İneği bırak da, anarşistlerden haber ver sen. Kaç anarşist var içerde? Ölü mü, diri mi ele geçirdiniz onları?»

«Anarşist filân yok efendim, sadece bir inek var içerde.»

Kaymakamla yanındakilerin gözleri, sanki aynı merkezden yönetiliyormuş gibi, aynı anda birbirlerine döndü. Bakıştılar bir an, anlamsız, bomboş gözlerle.

Haber bir anda yayıldı. Dışardaki polislerden pencereye yakın olanları, içerden seslenen meslektaşlarının söylediklerini birbirlerine anlattılar.

Selim, evin sol köşesindeki polislerin yanın-

daydı. Haberi duyunca önce başı döndü, sonra gözleri karardı. Demin penceredeki demir parmaklıklara indirilen balyozlar, kendi kafasına indiriliyormuş gibi hissetti kendini. Çevresindeki her şey bir anda başaşağı oldu sanki. Dünya yıkılıyor muydu ne!..

Evet, yıkılıyordu Selim'in dünyası, tüm umutları ve düşleriyle birlikte.

Olduğu yere çömeldi, başını avuçlarının arasına alıp öylece kaldı.

Kaymakam açık pencereden içeri atladı. Arkasından öbürleri de girdiler. İçerde hâlâ yoğun bir sis ve boğucu bir hava vardı. Aralıktaki polislerle inek birbirlerine şaşkın gözlerle bakıyorlardı hâlâ. Kaymakam ve yanındakiler bir ineğe, bir polislere, bir de kapının arkasındaki pislik yığınına baktılar.

Onlar da şaşkına dönmüştü. Kapının açılmasını emretti Kaymakam. Bir polis koşup açtı. İçerdeki sis birden dışarıya hücum etti. Sonra Kaymakam ineğin dışarı çıkarılmasını buyurdu. Birkaç polis birden tekmelediler hayvanı, öfkeyle. İnek, telâşla koşup kapıdan çıktı. Evin önüne çıkınca durdu, polis ve jandarmalarla halkın oluşturduğu kalabalığa şaşkın gözlerle baktı. Halk ineği görünce bir kahkahadır koptu: «Anarşiste bak anarşiste» diye söylenmeye başladı herkes.

Dışarı çıkan içerdekilerin hepsi düşünceli ve öfkeliydi. Kaymakam Savcıya sordu :

«Ne dersiniz Savcı Bey bu işe?»

«Kadın çeşmeye gittiğinde kapıyı açık bırakmış. O sırada inek girmiş içeriye. Kapı kapanınca da bir daha çıkamamış. Kapının arkasına ya-

tıp kalkamamış ve kapının açılmasını engellemiş. Hepsi bu kadar.»

«Peki, nasıl çıkacağız bu rezaletin içinden? Üst makamlara ne diyeceğiz? Anarşistlerin eve girdiği haberini her tarafa uçurduk, güvenlik kuvvetlerini harekete geçirdik. Üstelik il merkezinden de kuvvet getirttik. Şimdi çıka çıka bir inek çıktı karşımıza. Nasıl kurtulacağız sorumluluktan?»

«Bir tutanak düzenler, suretini de İl Makamına göndeririz.»

«Sizin açınızdan bir tutanakla mesele kapanır, ama benim durumum öyle değil ki.. İlçenin Mülkî Amiri olmam dolayısıyla bunun hesabını sorarlar benden. Komiser ve Komutan Beyler için de durum aynı.»

Jandarma Komutanı :

«Sorumluluk bizde değil, ihbarı yapan bekçidedir.»

Savcı :

«Bekçi hakkında, derhal soruşturma açacağız. Kendisini, asılsız ihbarda bulunup devletin güvenlik kuvvetlerini ve resmî makamları yanıltığı için tutuklama istemiyle mahkemeye sevkedeceğiz.»

Bu sözler Kaymakamın yüzünün aydınlanmasını, derin bir soluk almasını sağladı.

Savcı İlçe Komiserine emir verdi :

«Bekçiyi hemen yakalayıp Adliyeye götürün. Ben gelinceye kadar gözaltında tutulsun.»

«Başüstüne efendim.»

Selim hâlâ, başı avuçları arasında, önüne bakıyordu. Komiserin tepesine dikildiğini farketmemişti. Komiser sertçe bağırdı :

«Kalk ayağa, yalancı herif.»

Selim irkildi. Ayağa kalkıp hazırola geçti. Komiser:

«Ver tabancanı.»

Selim, palaskasını yavaşça çözdü. Tabancasını çıkarıp Komisere uzattı. Elleri titriyordu.

Polislerden biri, anarşistlerin kollarına takmak için getirmiş olduğu kelepçeyi, pantolonunun arka cebinden çıkardı. Komiser gürledi:

«Uzat lan, kollarını.»

Selim sapsarı kesildi. Komiser yine bağırdı:

«Uzat diyorum kollarını, bakma öyle yüzüme aval aval.»

Selim uzattı kollarını çaresiz. Polis kelepçeyi bileklerine geçirdi. Sonra itti kendisini:

«Hadi yürü.»

Yürümeye başladı. Kurumuş dudaklarını dilinin ucuyla ıslatmaya çalışıyor, habire yutkunuyordu. Dizleri titriyor, bacakları birbirine dolanıyordu. Başını eğmiş, hep önüne bakıyordu. Polisler iki yanından yürüyorlardı. Yüzbaşının emriyle jandarmalar da gidip yetiştiler arkadan.

Yaşlı Emine, oğlunun bu halini görünce ağlamaya başladı. Bir yandan da göğsünü yumruklayıp duruyordu.

Kaymakamla yanındakiler yamaçtan aşağıya inerken, halkın oluşturduğu kalabalık dağılmaya başlamıştı bile.

Arzuhalci, bir kenarda durmuş, düşünceli düşünceli sigarasını içiyordu. Onu bu durumda gören halktan biri, yanındakine dedi ki:

«Görüyor musun köpeği? Leş bulamayınca nasıl da düşünüyor pis pis.»

Güneş yükselmişti.

Yazın kavurucu sıcağı ağır ağır çöküyordu kasabanın üzerine.

S O N

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 5

An Duk

... VE ŞAFAKTA KAZANDIK ZAFERİ

(25 Lira)

Vietnamlı devrimci yazar An Duk, çağımızın en büyük emperyalist devletine karşı çağımızın en uzun ve en kanlı ulusal kurtuluş savaşını veren Vietnam halkının direnişini bu romanında sergilemiştir.

... **Ve Şafakta Kazandık Zaferi,** sıradan bir roman değil, Vietnam devrimci edebiyatının bir baş eseri, Vietnam halkının yiğit direnişini ölümsüzleştiren bir destan niteliğindedir.

«Bütün dünyanın hayranlık duyduğu Ho Şi Minh'nin ve onun düzenine inananların ağaç ağaç, bataklık bataklık, dam dam, sokak sokak, adam adama savaşarak elde ettikleri zaferin çok acı hikâyesini An Duk'un yapıtından okumak için bir tek gün yeterli». **Kemal Sülker-Vatan**

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 4

Andreas Papandreu

NAMLUNUN UCUNDAKİ DEMOKRASİ

(40 Lira)

«Bu kitap, yaşadığımız döneme aydınlık getiriyor».

İlhan Selçuk-Cumhuriyet

«Bir kitaptan sözetmek istiyorum. Andreas Papandreu'nun **Namlunun Ucundaki Demokrasi** adlı yapıtıdır söz konusu olan».

Ali Sirmen-Cumhuriyet

«**Namlunun Ucundaki Demokrasi** adlı kitap Türkiye okuyucusunun da ilgileneceği çarpıcı bir belgeseldir».

Türkkaya Ataöz-Vatan

«Başta Sayın Ecevit, Türkiye'de herkes bu kitabı okumalı. Alınacak pek çok ders var çünkü».

İlhami Soysal-Vatan

«Okuyun Andreas'ın anılarını.. Bizim memleketi de 'namlunun ucunda' göreceksiniz».

Mehmet Kemal-Politika

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 3

Muhammed Hasaneyn Heykel

1973 ARAP-İSRAİL SAVAŞI VE ORTADOĞU

(30 Lira)

«**1973 Arap-İsrail Savaşı ve Ortadoğu**'da yalnız Mısır politikacılarını değil, Arap dünyasının önde gelen kişilerini, Numeyri'si, Faysal'ı, Hüseyin'i ile tutucular cephesini; Kaddafi'si, Callud'u ile genç Libya'nın berrak bir su kadar saf liderlerini de görüyor; olayların gelişmesinde onlarla birlikte oluyorsunuz. Zaman zaman Nâsır ile Moskova'ya gidiyor, Lenin Tepeleri'nden Sovyet başkentini izliyor, Brejnev ile Kosigin'in de katıldıkları Kremlin toplantılarına dalıyorsunuz».

Ali Sirmen-Cumhuriyet

«Hasaneyn Heykel'in bu kitabı gerçekten çok ilginç.. Nâsır'ın devriminden Sedat'ın Mısır'ına gelinceye kadar geçen dönemi, Arap İsrail sorununu, savaş öncesini, savaşı bölük-pörçük değil, bir bütün içinde, rahat bir anlatımla ortaya koyuyor».

Hasan Pulur-Milliyet

«Heykel'in anıları, günümüzü aydınlatacak önem ve değerde».

Uğur Kökden-Politika

«Heykel'in eseri, çok çarpıcı açıklamalarıyla dikkati çekiyor».

Kemal Sülker-Vatan

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 2

KAMBOÇYA DENEYİ
(15 Lira)

Kamboçya Milli Birleşik Cephesi Siyasal Programı ve Demokratik Kamboçya Anayasası ile birlikte.

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 1

Mehmet Emin Bozarslan

SAVAŞAN LÜBNAN
(20 Lira)

İç savaşlar ülkesi Lübnan'ı tüm yönleriyle tanıtan ve savaştaki iç ve dış etkenleri ayrıntılı biçimde sergileyen kitap.

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI : 6

Dr. Heinz Gstrein

AVUKATSIZ HAL KÜRTLERR (10 Lira)

(tükendi ve yasaklandı)

12 Mart rejiminin Doğu'daki uygulamalarını **İçerdekiler ve Dışardakiler** adlı yapıtıyla (Koral Yayınları, İstanbul-1974) sergileyen Mehmet Emin Bozarslan, **Anarşistler** adlı bu uzun hikâyesiyle de 12 Mart'ın bir başka yüzünü gözler önüne sermektedir.

12 Mart rejiminin belli başlı simgelerinden biri durumuna gelen «sayın muhbir vatandaş» edebiyatıyla toplumda yaratılan jurnalcılık havası ile, o dönemde yöneticilere egemen olan kuşkuculuk, **Anarşistler** hikâyesinin iki ana temasını oluşturmaktadır.

Yazar'ın 12 Mart döneminde Diyarbakır Sıkıyönetim tutukevindeyken yazdığı **Anarşistler,** güldüren ve fakat aynı zamanda düşündüren bir yapıttır.

ÜÇÜNCÜ DÜNYA YAYINLARI

6 LİRA